

Oponentní posudek bakalářské práce Otto Linharta Dramatika Josefa Tejkla Hledání barokních tendencí

Ve své bakalářské práci se Otto Linhart věnuje jedné z mimořádných osobností českého divadla, Josefu Tejklovi (* 8. 6. 1952, † 4. 4. 2009), jehož divadelní aktivity spadají do období od 70. let minulého století do prvních měsíců roku 2009. Otto Linhart J. Tejkla představuje především jako dramatika, aniž by pomíjel jeho životní peripetie a postoje, jeho práci režijní, hereckou a pedagogickou, aniž by nevzpomněl jeho záliby mimodivadelní a v neposlední řadě jeho erudici v nakládání s jazykem. Představuje jej tak po právu, neboť Tejklovo dramatické dílo je tím vším prodchnuto, ba přímo na tom všem postaveno.

Podtitulek práce Hledání barokních tendencí pak předznamenává snahu analyzovat Tejklovu dramatickou tvorbu optikou literárního baroka. Tento koncept je v práci realizován především prostřednictvím popisů jednotlivých her a v kapitolách Tejklovy dramatické prostředky, Snoubení baroka s vědou: Asteroid Bejček, Tejklova barokní krajina: Země pokladů, Proti proudu a Barokní řezba: Kosou na kameni (Kalvárie) s podporou citací ze studie Zdeňka Rotrekla Barokní fenomén v současnosti. Není pochyb o tom, že lze barokní tendence v Tejklově dramatickém díle vysledovat. V některých hrách jsou evidentní, v jiných sotva znatelné. Ostatně, sám autor práce to nepopírá a hledá obhajobu nastolené teze v nepřímých či vnějších odkazech (Bílí andělé pijí tesavelu, Polyhistoři, Otřesní beránci na minových polích).

V samostatné kapitole (III.) O. Linhart uvádí kategorizaci autorských her Josefa Tejkla. Hry člení do čtyř skupin: 1. Pánské grotesky Černých šviháků, 2. Vztahové, 3. Historické, 4. Pohádky. Takovou kategorizaci lze akceptovat. Každé „škatulkování“ však bývá z hlediska přehlednosti stejně prospěšné, jako ošidné. Problém nastává se zařazením některých her. Např. hra Polyhistoři, začleněná mezi pánské grotesky Černých šviháků, by mohla být zařazena spíše do her vztahových. Ostatně, autor kategorizace si je toho vědom a ve své práci to poznamenává. Diskutabilní je uvedení hry Je libo čtverylku? mezi hrami historickými, neméně pak označení hry Svět podle Kloboučka za pohádku.

V kapitole III. Kategorizace autorských her jsou postupně představeny hry J. Tejkla, a to vždy uvedením faktografických údajů a poté popisem hry s vloženými citacemi replik, poukázáními na obsažené barokní prvky či výstavbu hry, popřípadě na skutečnosti související s jevištní realizací textu. Jsou to pasáže, které i pro nezasevěného čtenáře poskytují barvitou představu o té které textové předloze, dle mého soudu navíc čtivou formou. Naladěni na nastolenou strukturu se tak mohou systematicky probírat dramatickým dílem J. Tejkla u vědomí, že se kdykoliv mohou k té které hře vrátit, komparovat, uvědomovat si určité souvislosti. To však jen po str. 32, na níž připadnu na faktografické údaje ke hře Tyrolská elegie, pod nimiž naleznu místo popisu odkaz na kapitolu VI. Obhajoby. Vzápětí se to opakuje u hry Asteroid Bejček s odkazem na kapitolu V. Snoubení baroka s vědou. Podobně je tomu na str. 36 s hrou Proti proudu s odkazem na kapitolu VI. Tejklova barokní krajina a na str. 39 s hrou Kosou na kameni s odkazem na kapitolu VIII. Barokní řezba. Pochopím, že právě tyto hry jsou vhodnou látkou pro rozvíjení témat obsažených v příslušných následujících kapitolách, a to nepochybně a oprávněně. Současně si však kladu otázku, zda by nebylo pro přehlednost výhodnější zavedenou strukturu důsledně dodržet a odkazy směřovat opačným směrem, tj. z kapitol pojednávajících o specifických dimenzích Tejklova dramatického díla.

Bakalářská práce je vybavena dostatečným poznámkovým aparátem, seznamem použitých pramenů a literatury. V této souvislosti je nasnadě otázka, zda by nebylo vhodné uvést i přehled dalších známých Tejklových dramatických prací, a sice hry Chiva piano, va sano, Doktor Munory, Rosení, Výlet na Moaseru Spitze, Sucubus aneb Běs sviňavý ženský. Patřilo by se uvést i jeho dramaturgie literárních předloh: Pávilon č. 6 podle A. P. Čechova, Beregov podle A. T. Averčenko, Oblomov podle I. A. Gončarova a Géniové volně na motivy Wolfganga Bauera. Nadto je tu Tejklova bohatá pedagogická činnost v ZUŠ Na Střezině v Hradci Králové, s kterou souvisí další autorské práce realizované v inscenacích žáků školy. Mám informaci o tom, že ZUŠ Na Střezině (nyní Střezina) disponuje podrobnou evidencí svých divadelních aktivit.

Upozornění na některé nepřesnosti:

- Hra Amatéri byla vydána kromě časopisu Orghast také v časopise Amatérská scéna, č. 3/2004. Hra Solný sloupy, u níž je uvedeno nevydána, vyšla tiskem v časopise Amatérská scéna č. 5/2004. Hra Bílí andělé pijí tesavelu, u níž je uvedeno nevydána, vyšla tiskem v časopise Amatérská scéna č. 5/2007. Hra Kosou na kameni (Kalvárie), u níž je uvedeno nevydána, vyšla tiskem v časopise Amatérská scéna č. 1/2002.
- U některých her je v práci zaznamenáno jejich uvedení na celostátních přehlídkách. Tento údaj chybí v souvislosti s inscenací Tyrolské elegie, která byla kromě jiných Tejklových her rovněž uvedena (pod názvem Elegie tyrolská) na Jiráskově Hronově 2010. Údaj o účasti na Jiráskově Hronově chybí i na str. 11 v závěru 2. odstavce.
- Na str. 15 a 16. je zmiňována cena Zlatý Alois, kterou si Černí šviháci odvezli z Jiráskova Hronova. Bylo by namísto připojit, že šlo o neoficiální na půl recesistickou cenu. Festival byl nesoutěžní mezidruhovou celostátní přehlídkou.
- Kapitola II. Josef Tejkl: Život se zabývá nejen životem autora, ale také jeho dílem. Přesněji by bylo pojmenování Život a dílo.

Navzdory k některým výše položeným otázkám a zmíněným nepřesnostem považuji práci Otto Linharta za cennou, a to jak pro snahu vysledovat a pojmenovat zdroje a prostředky Tejklovy dramatické tvorby, tak především pro pokus o zmapování díla autora, který se prakticky etabloval a pohyboval především na scéně amatérského divadla, v oblasti s omezenou oporou v odborné reflexi, kde včasné zachycení paměti, dříve, než ji léta zacloní k nedohledatelnosti, je o to cennější. Práce je doplněna texty sebraných Tejklových her. Jsou k dispozici v digitální podobě na přiloženém CD. Je to bonus, který zmnožuje význam práce Otto Linharta.

Otázky pro O. Linharta:

- Uvažoval jste nad jinou optikou, jakou nahlédnout Tejklovo dramatické dílo? Pokud ano, nad jakou? Pokud ne, co bylo prvním hybným impulsem k vámi zvolenému uchopení?
- Kterou Tejklovou dramatickou práci považujete za nejzdařilejší a proč?
- Proč jste pominul, kromě letmé zmínky, Tejklovy dramaturgie literárních předloh?
- Co vás vedlo k zařazení hry Svět podle Kloboučka do kategorie Pohádky?

Bakalářskou práci doporučuji k obhajobě.

Navrhuji klasifikaci: C

PhDr. Milan Strotzer

8. 6. 2016